MOJ SLOVENSKI NAROD! Koliko si trpel, moj Bog, kdo toliko! Točili so ti ognja in strupa, ti pa si pil kakor žlahtno vino in še smehljal si se, ko ti je gorel drob. Gore se odpirajo in rušijo grmeč, morja se razlivajo čez bregove, svetovi se podirajo . . . in ti, ubogo zrno v pesku, ti se smehljaš! Kako le moreš, kako ti srce da . . . Kaj te ni prav nič izučilo tisočletno hlapčevanje sebi in vsem.

Ivan Cankar

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

NAROČILO

Na delo tedaj! . . . A do konca značajni, namenov poštenih, a bolj še dejanj, v borbi za dom, neustrašeni, vztrajni, do zadnjega diha trudeči se zanj, za narod živeči, goreči, trpeči, a sluge nikomur kot narodni sreči!

Simon Gregorčič

LETNIK XXX. — VOLUME XXX. OKTOBER 1979 PUBLISHED MONTHLY BY: SLOVENIAN NATIONAL FEDERATION OF CANADA, 646 EUCLID AVE., TORONTO, ONT., KANADA, M6G 2T5 ŠTEV. 8. — No. 8.

Vilma Bukovec
(Bukovčeva)
solistka ljubljanske Opere
ki je prišla v Toronto na obisk k svojim sorodnikom
koncem septembra,
je z veseljem sprejela vabilo,
da bi priredila

KONCERT
KLASIČNE IN NARODNE GLASBE.

Koncert bo obsegal 2 dela s kratkim odmorom
Koncert bo v nedeljo 14. oktobra ob 5 uri popoldne
v cerkveni dvorani na 739 Browns Line.

Program bo obsegal tri dele:
I. Operne arije,
II. Solospevi in
III. Narodne (v duetu z g. Blažem Potočnikom)!

Vse arije in vse pesmi bodo v slovenskem jeziku. Za vstopnice bodo služili programi, ki so naprodaj pred slovenskimi cerkvami in v obeh uradih slovenskih kreditnih zvez (cena $3.00).

Vljudno vabljeni!

V pozdrav papežu Janezu Pavlu II, ki se je mudil v začetku oktobra na ameriškem kontinentu

The Vatican - Moscow's biggest challenger

In his triumphal return to Poland the pope challenged the legitimacy of Communist governments from the Baltic to the Black Sea

Marcia Colbert

"In his essay "Perpetual peace", the 18th century German philosopher and Golden Rule follower Immanuel Kant wrote that world peace would come about in one of two ways: after a cycle of wars of ever increasing violence, or by an act of moral insight in which the nations of the world renounced the bitter competition bound to lead to self-destruction. Our age faces precisely that choice . . ."

Planinko

Europe is about to rediscover its historic roots

Within a span of only 16 days three distinct but definitely related developments have taken place in Europe. Topgether, they present a picture of a continent about to rediscover its historic roots in an attempt to ensure its own salvation in a disintegrating world.

On June 2 the dynamic new head of the Roman Catholic Church made a precedent-shattering pilgrimage back to his homeland behind the Iron Curtain. At least six million of his countrymen assembled along the pope's nine-day tour to applaud his triumphal return to Poland. The enthusiastic crowd heard history's first Sla pope call for the "spiritual unity of Europe". As such, he issued a bold challenge to the legitimacy of Communist governments from the Baltic to the Black Sea.

For a moment, until his words registered in the people's minds, there was a deafening silence. Then came the earthquake of emotion that made the sea hesitate from breaking on the beach. That — some mothers will tell you — made their unborn babies kick with joy in their wombs.

That was without question the most giant explosion of natural or human noise that our ancient land had ever heard . . .

Secondly, on June 7 and 10, about 120 million voters throughout the nine nations of the European Common Market went to the polls to choose candidates to directly represent them in the expanded European Parliament.

It was the first time in history that voters had been given the right to vote for representatives to an elected body operating on a level higher than that of the national state.

Thirdly, on June 15 — 18, President Carter and Soviet President and Communist Party chief Brezhnev held their strategic arms limitation summit in Vienna, Austria.

Quitters never win and winners never quit . . .

To the Russians the SALT II treaty ratifies the Soviet Union's equality with the United States - at least in the military field. They know ful well also that momentum is on their side. They are convinced that the United States is a nation on the decline.

Worst of all, the Soviets, feeling stronger than ever, still hold within their grip the eastern half of Europe which they took as a result of Yalta Agreements at the end of the Second World War. Certainly the United States, declining in relative strength, isn't about to push them out. And it's even a question as to whether the U.S. has the will to continue a firm commitment to the defence of the free half of Europe.

Nevertheless, the SALT II treaty represents the climax of Brezhnev's 15 years in office.

In October 1962, the Soviets were humiliated by President Kennedy in the Cuban missile crisi. Lacking the power to challenge the military superiority of the U.S., they had no choice but to back down.

This was a particularly bitter blow for then party boss Khrushchev, who only one year earlier in Vienna openly despised the youthful Kennedy.

Ever since the Cuban fiasco the determined Soviets have undertaken a feverish military buildup to close the military gap. Just in the past decade alone, the Soviet leaders have poured in $104 billion more than the U.S. on strategic arms.

The Soviets are presently confronting their biggest challenge of all — The Vatican

The Soviets are presently confronting their biggest challenge of all - from a source their historians long ago dismissed as irrelevant.

Noted New York Times columnist James Reston, writing on the eve of the SALT II summit, said this:

"In a mocking question about the pope near the end of W.W. II, Stalin asked,, 'How many divisions does he have?' Now, after the rapturous reception of Pope John Paul II in Poland, Brezhnev knows the answer: 'Quite a few!'

"In fact, the pontiff's meeting with his own people and its influence on the rest of Catholic Eastern Europe may prove to be the most important summit meeting of the decade, for it is not the penetration of Western military power Moscow has to fear, but the penetration of freedom and faith . . ."

George F. WIll, a columnist for Newsweek, also took up this same theme. In the magazine's June 25 issue, he wrote:

"Pope John Paul II's homecoming was one of the great events of the postwar era. Religion is supposed to be the opiate of the masses, but it has not had a noticeably sedative effect on Poland's surging, singing, clapping, praying masses.

"No Communist leader. in Eastern Europe or the U.S.S.R. will ever hear suvch cheers. For thirty years, atheist regimes have been enforcing official ideology, yet Catholicism is the only mass movement in Eastern Europe; nothing else, least of all Communism, is a mass movement anywhere in the Communist world."

Europe's Destiny: Pan-European vision of the spiritual unity

A smart polityical mind from Eastern Europe stated thet for the time being there are only two centers in the world which are in possession of a long-term political concept: one is the Vatican - the other is the Kremlin.

The long-term political concept that the Vatican's current leader has inmind was brought dramatically to the fore during the pope's nine-day trip to Poland. The pope, reported Time magazine in its June 18, 1979 edition, seemed to envidsion an eventual Pan-European Christian alliance against the secular materialism of both East and West.

On his trip the pope continually referred to himself as "this Slavic Pope", seeming to imply he had a broad-based mission to reach all of Eastern Euroipe, not just Roman Catholic believers but Orthodox followers as well.

Vatican analysts travelling with him were not surprised to hear the pope's reference to the "spiritual unity" of Europe. They have felt he would do everything possible during his term of office to heal the eleventh-century break with the Eastern Orthodox churches. With this rupture healed, it should prove easier to patch the 16th century break with Protestantism.

(Dalje na naslednji strani)

Janež-Paul II. v Phoenix Parku v Dublinu na Irskem

Mario Ruiz

Charismatics worship at Yankee Stadium: Seeking the Holy Spirit in evangelical style

Pomagajmo graditi Dom Lipa

Na zapadnem delu velikega Toronta leži ob malem potoku razsežen kos zemlje, ki jo je pripravljalni odbor kupil za bodoči starostni dom. Koncem novembra se zaključi kupna pogodba. Do takrat pa je v teku velika nabiralna akcija. Cilj te denarne kampanje je zbrati 250 tisoč dolarjev, s katerimi bi polno odplačali hišo in šest akrov zemlje. Hiša je primerna za stanovanje šestim osebam. Nahaja se na 52 Nelson Drive, Etobicoke, približno dve milji od slovenske cerkve v New Torontu. V vsakem oziru je idealen kraj za starostni dom.

Iz brošure, ki jo je v poletju izdal pripravljalni odbor, prinašamo osnovna pojasnila o Domu Lipa. Tu bodo imeli vso potrebno nego priletni rojaki in domač kotiček vsi osamljeni in oslabeli Slovenci iz Toronta in Ontarija. Dom bi gradili za sto oseb v več stopnjah. Oskrbovale ga bodo predvsem slovenske sestre redovnice in laiki s potrebnim znanjem in ljubeznijo do starih ljudi. Dom Lipa bo upravljal slovenski odbor, ki mora biti izvežban v pravilih in predpisih za upravljanje starostnih domov.

Denarna sredstva za Dom Lipa prihajajo od banketov, piknikov, loterije, posebnih nabirk in darov posameznikov. V sklad starostnega doma naj bi izročali zapuščine in darove mesto vencev za umrlimi.

Trenutno je težko ugotoviti vzdrževalnino. To bo odvisno od celotnega gospodarskega stanja v deželi. Za tiste osebe, ki nimajo nikakih dohodkov in ne pokojnine plačuje socialno ministrstvo 80% vzdrževalnine. Ostalo se krije s dobrodelnimi prispevki, ki jih stalno zbira pripravljani odbor.

Naš skupni cilj je: Slovenski starostni dom čimprej! Zdaj je čas, prav zdaj, do konca novembra, da odpremo svoja srca in roke in velikodušno darujemo v gradbeni sklad Doma Lipa. S tisočdolarskim prispevkom postanete življenski član, s sto dolarji pa imate enoletno članstvo s polno pravico udejstvovanja tej slovenski dobrodelni ustanovi. Vsi darovi, so oproščeni davkov. Darove sprejemejo slovenska župnišča, člani in poverjeniki pripravljanega odbora. Zastopnika v New Torontu sta Albin Blatnik, tel. 251-7155, Lojze Babič, tel. 255-9328, v Torontu Cveta Arhar, tel. 493-8330, Viktor Trček, tel. 535-1894.

Nabiralno akcijo bomo zaključili z velikim družabnim večerom v new-torontski dvorani v soboto 3. novembra. Igral bo Lebarjev orkester. Priporočamo vam obisk večera, kjer se bodo zbrali vsi dobromisleči Slovenci, da skupno postavimo trdne temelje Doma Lipa.

Statistika o slovenskem življu v Ontariju iz junija 1979 kaže, da je danes med nami približno 800 oseb nad 50 let starosti, 600 oseb nad 55 let, 360 oseb nad 60 let, 380 oseb nad 65 let in 380 oseb nad 70 let starosti.

Pripravljalni odbor sprejema vprašanja, želje in darove na naslov 770 Brown's Line, Toronto, Ont. M8W 3W2.

Dobrodošli so pametni in praktični nasveti. Pozitivna kritika vzpodbuja k delu in prinaša načrte in nove ideje. Združimo moči in v solidarnosti dajmo izraza krščanski ljubezni do bližnjega in pomoči potrebnega.

Pripravljalni odbor

Doma Lipa

THE SLOVENIAN LINDEN FOUNDATION

V zahvalo božjemu sejalcu . . .

V slovo prečastemu g. Tonetu Zrncu, bivšemu župniku „pri Mariji Pomagaj" v Torontu objavljamo poslovilni govor g. F. Pajka, ki ga je imel v cerkveni dvorani. — Urednik.

Prečastiti g. Zrnec, prečastiti gospodje, gostje in dragi župljani!

Slovenski delavec- član župnije Marije Pomagaj, je danes v poznih popoldanskih urah odložil svoje orodje, tudi obrtnik je prekinil svoje delo. Uradnica je izklopila in pokrila svoj pisalni stroj. Urednik je pospravil svoje grdo razmetane papirje s pisalne mize. Učiteljica je končala svojo pripravo na jutrišni dan. Učenci, dijakinje in akademiki so zaprli zvezke in debele knjige. Skrbne mlade mamice so položile dojenčke v zibelke. Gospodinje so pospravile kuhinje in odložile predpasnike. Župljani prve slovenske župnije pri Mariji Pomagaj v Torontu smo tako na današnji dan prekinili svoje dnevne stanovske dolžnosti in se v tako lepem številu odzvali povabilu cerkvenega odbora in prihiteli semkaj, da se na skromen,. a prav prisrčen način zahvalimo Vam, prečastiti g. Zrnec.

Slovenski narod ima že od nekdaj star pregovor, da je vsak duhovnik božji dar in v ta rek prav močno veruje. Tej veri se mi slovenski izseljenci v Kanadi v dvojni meri pridružujemo svojim bratom in sestram v domovini. Saj je prav duhovnik bil, je in bo tisti, ki nam v mrzli tujini dan za dnem in leto za letom posreduje vero v lepem domačem, materinem jeziku.

V toplih poletnih mesecih pred dvajsetimi leti Vas je božja Previdnost pripeljala iz Južne Amerike v Kanado. Spominjam se, da Vas je že v prvih dneh zaneslo na grobove Kanadskih mučencev. V Midlandu sva se tudi midva spoznala in skozi vsa ta leta poglabljala najino prijateljstvo. Kot mlad duhovnik ste se z vso vnemo zavzeli za duhovno rast Vam zaupanih faranov. Še več: prevzeli ste tudi vodstvo slovenske šole in jo upešno vodili vse do danes. Pod Vašim vodstvom je slovenska šola izdala dve učni knjigi — edini izven meja Slovenije. V duhovno rast naše župnije ste dali dušo tudi cerkveni in posvetni ali narodni glasbi. Kot navdušen in zelo sposoben glasbenik ste pred 20 leti ustanovili pevske zbore. Jih učili, vadili, vzgajali in vodili, da so želi uspeh za uspehom. Višek Vašega truda je bil gotovo glasbeni festival v počastitev 25 letnice obstoja naše cerkve. Združili ste zbore, soliste in orkester ter nam

(Dalje na naslednji strani)

VABILO IN POZIV ROJAKOM

Del slovenskega naroda je 29. Oktobra 1918 jasno, glasno in brez izjeme proglasil odcep od Austrije. V letu 1945, je nadaljnih 220.000 našlo pot izpod Italije v matično domovino. Na žalost pa še vedno dobrih 10% našega naroda živi izven meja Slovenije.

V Italiji in Austriji je naš živelj kljub ustavnim členom 6 (Italija) in 7 (Austrija) še vedno zatiran. Zamejci se upirajo potujčevanju, toda odpor je težak; tisoč in več let pod tujčevo peto je pustilo težke posledice tudi v narodni zavesti. Da vzpodbudimo narod naj ne zapusti slovenščine, da jim damo tudi mi našo roko in podporo, je zelo mogoče najbolj učinkovit protest, osebno pred tujci. Slovenci bomo protestirali proti krivicam pred italjanskim konzulatom in austrijskim v Toronto na Beverly St. med Dundas in College ulicami. Ta protest, ki bo združen z izročitvijo spomenice konzulu po naši delegaciji, se bo vršil na NAŠ NARODNI DAN dne 29. oktobra 1979. med 6.30 in 7.00 zvečer. Vabljeni so vsi Slovenci, da se tej mirni akciji pridružijo. Za nadaljne informacije in prijave, da bo vse potrebno organizirano, prosimo za poklic „družina Urbanc na 447-4332 ali 534-8891.

Gd. Otmar Mauser/NOS Dr. Peter Urbanc /NOS

M. GERATIČEV TISKOVNI SKLAD.
Darovali so:
Dr. J. Planinšič $50.-

Prisrčna hvala —
- posnemajte!
Uprava „S.D."

OGLASE za podjetja, kakor tudi OSEBNA VOŠČILA za BOŽIČ in NOVO LETO naročite, prosimo PRED 1. DECEMBROM. Pišite na upravo 646 EUCLID AVE., TORONTO, ali pa kličite 532-4746.

UPRAVA „S.D."

PROSIMO,
PORAVNAJTE
NAROČNINO!

slovenska DRŽAVA

MEMBER ETHNIC PRESS ASSOCIATION ONTARIO

Member of C.E.P.F.

FOR A FREE SLOVENIA
Subscription rates $6.00 per year;
50¢ single issue.
Advertising 1 column x 1" $4.20
Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Ave., Toronto

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado $6.-, za Argentino 375 pezov, za Brasilijo 90 kruzeirov, za Anglijo 30 šilingov, za Avstrijo 80 šilingov, za Avstralijo 3.75 avstr. £., za Italijo in Trst 1.200 lir, za Francijo 900 frankov.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

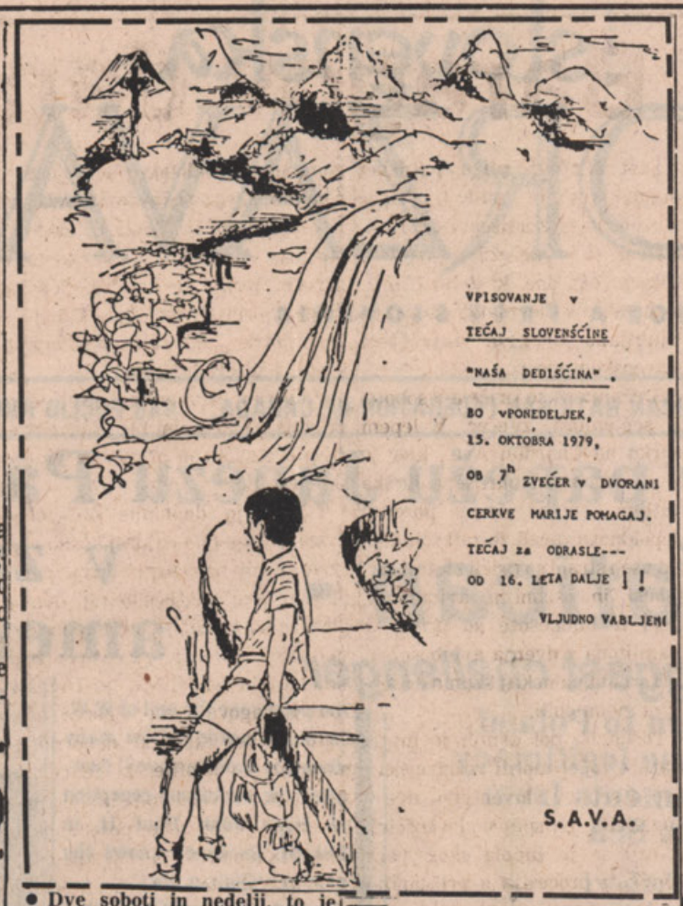

MED SLOVENCI

Toronto

• **V nedeljo dne 9. septembra so** Slovenci iz Toronta in drugih krajev Ameriškega kontinenta romali, kakor vsako leto v Midland, božjo pot kanadskih mučencev. Letošnjega romanje se je ob izredno lepem vremenu a udeležila velika množica, kar je prišlo do izraza ne samo v cerkvi in **pred križem slovenskih mučencev komunistične revolucije v pretekli vojni,** pred katerim je bila spominska proslava, ampak tudi pri križevem potu, kjer se je cel hrib romarjev, kot valovito morje, premikal od postaje do postaje.

Romarje, ki ga je vodil torontski škof prezvišeni dr. Alojzij Ambrožič, je bilo posvečeno dvajseti obletnici smrti škofa **dr. Gregorija Rožmana.** Torontski škof dr. A. Ambrožič je v pridigi na kratko in jedrnato povdaril, da vse, kar je **pokojni škof dr. G. Rožman med vojno učil, namreč da med ateizmom in krščanstvom ne more biti sprave, še vedno drži.**

• **Župan mesta Missisauga** g. Hazel McCallion je bil proglasil teden med 22. in 30. septembrom za teden Mississaugške knjižnice. Kot posebnost so slavili vsemogoče novosti, ki jih je knjižnica uvedla kot prva v svoje poslovane. Bila je ena prvih ki je vpeljala seznam knjig za izposojanje na mikrofilm in na množinski trak, ter med drugim nudi posebne ugodnosti strejšim in pohabljenim bralcem. Nudi tudi dobršnjo število slovenskih knjig, ki so na listi povpraševanja. Naslov: Mississauga Library, 110 Dundas St. W., Mississauga L5B IH3, kličite: Miss Edna Toth, Publicity Dept. 276-7002.

† Janez Muhič

Kot blisk se je razširila 28. septembra 1979. novica, da je Vsemogočni nenadoma poklical k sebi pobožnega in vzglednega moža in očeta g. Janeza Muhiča. Kdo ga ni poznal, - vedno vedrega in nasmejanega, vedno pripravljenega pomagati z nasveti in z denarjem, kadarkoli je katera slovenskih organizacij v Torontu rabila pomoči. Težko bo nadoknaditi veliko vrzel, ki je nastala z njegovim nenadnim odhodom. Prepričani smo, da mu bo za vsa dobra dela On pravičen sodnik.

Rodom iz Andrasa v Suhi Krajini, se je pridružil domobranskim borcem in njihovim idejam: za Boga, Narod in Domovino. Tem idealom je služil zvesto in vzorno do svoje prezgodnje smrti.

Pokopali smo ga ob velikem spremstvu 1. oktobra na ,,Assumption'' pokopališču v Etobicoke.

Žalujoči soprogi ga. Mariji in 5 otrokom naše izkreno sožalje. Naj mu bo lahka kanadska zemlja!

Cleveland

• **Kot vsako poletje, se je tudi** letos vse življenje preselilo na deželo. Oživela so letovišča v okolici Clevelanda. Vsako nedeljo so vabile različne organizacije na svoje prireditve na Slovensko pristavo, na letovišče AMLA, na farmo sv. Jožefa ali na SNPJ farmo. Slovenska šola pri sv. Vidu je imela lepo obiskan piknik 29. julija na Pristavi. Takoj naslednjo nedeljo 5. avgusta pa je imela svojo prireditev prav tam slovenska šola iz Collingwooda. Na AMLA-letovišču Slovenske dobrodelne zveze — so imeli 12. avgusta lepo prireditev kjer so sodelovali pevci Slovenski fantje in Slovan ter godba na pihala. Koncert je bil navdušeno sprejet.

• **Dve soboti in nedelji, to je** 19. 20. 25. in 26. avgusta so se člani Športnega kluba pomerili v tenisu. Udeležba je bila zelo lepa. Prav tako je bilo veliko športnikov na večerji 25. avgusta, ki naj bi nekako zaključila teniški turnir. Vse je bilo na Pristavi.

• **Najbolj veličastna prireditev** tega leta pa sta gotovo bila Baragova dneva 1. in 2. septembra. V Cleveland so prihiteli ljudje iz vseh krajev Amerike in Kanade. Slovesnost se je začela s procesije s prižganimi svečami pri Lurški Mariji na Chardomu. Tej so sledile litanije, nato pa je imel primerno lepo pridigo torontski pomožni škof, naš rojak dr. Alojzij Ambrožič. Te pobožnosti se je udeležila ogromna množica ljudi.

Nedeljske svečanosti so se začele s kosilom v Narodnem domu na St. Clairju. Po kosilu pa je bil letni sestanek Baragove zveze. Sestanek je začel vicepostulator župnik Victor Tomc, naprej pa je vodil Rev. Charles Strelich, ki je podal pregled delovanja Baragove zveze v preteklem letu. Nato je dal besedo še Miss Agnes Rufus, ki urejuje Baraga Buletin. Navzoči so bili, poleg drugih gostov, clevelandski škof James Hickey, marquetski škof Mark Schitt, lansingški škof Kenneth Powish, začetnik Baragove zveze Mr. Joseph Gregorich, senator Frank Lausche, zastopnik ljubljanskega nadškofa Pogačnika urednik Družine Rev. Drago Klemenčič ter Rev. Dan Ruppe, ki v Rimu zbira materijal za Baragovo beatifikacijo. Ob tej priliki je tudi Baragova zveza proglasila za 'Moža leta' Mr. Jožeta Želeta.

S St. Clairja so ljudje pohiteli v katedralo k sv. maši. Zaradi dežja se napovedana procesija ni mogla razviti. Ljudje so vsi šli kar naravnost v cerkev. Med častnimi gosti v cerkvi sta bila senator Frank Lausche in Lt. Governor George Voinovich. Sv. mašo je daroval škof Hickey, z njim je somaševalo 5 škofov, benediktinski opat in 30 drugih duhovnikov. Sv. maša je bila delno slovenska, delno angleška. Petje pa je bilo samo slovensko. Pridigal je nadškof Joseph Bernardin iz Cincinnatija. Vsem udeležencem, ki so veliko cerkev popolnoma napolnili, bo ta sv. maša gotovo za vedno ostala v spominu.

Po sv. maši pa je bila v narodnem domu na St. Clairju akademija s pestrim verskokulturnim programom, ki so ga priredile clevelandske kulturne organizacije. Prihodnje leto se bodo Baragovi častilci zbrali v Jolietu, Ill.

• **V nedeljo 9. septembra so se** Taborci in prijatelji spomnili pokojnega generala Leona Rupnika pri sv. maši v Collingwoodu.

• **V petek 14. septembra je** slovenski Cleveland pretresla novica, da je nenadoma umrl Rev. Jožef Varga, dolgoletni župnik pri Sv. Lovrencu. Komaj je stopil v pokoj in že ga je Bog poklical k sebi. Naj v miru počiva!

V ZAHVALO

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

tako pripravili večer res prijetne glasbe — vreden trajnega spomina. Kot učitelj sem v zadnjih 15 letih podrobneje občudoval Vašo ljubezen do slovenske mladine. Leto za letom sem v petem razredu poslušal Vaše skrbne razlage božjih zapovedi. Na skrben način ste sejali vero in ljubezen v mlada, dozvetna srca naše mladine. Iz srca Vam je prihajala razlaga in skušali ste vzbuditi neugasno ljubezen v njih srcih do Boga in Marije Pomagaj — Kraljice Slovencev. A bili ste tudi nepopustljiv v izpopolnjevanju šolskih pravil in dolžnosti. Kot duhovnik ste se zavedali, da veren in pošten človek, ostane tudi pozneje dober in zaveden državljan.

Pred desetimi leti Vam je bila zaupana tudi župnija pri Mariji Pomagaj. Vsem dolžnostim prvih let so se pridružile še nove skrbi, nove dolžnosti in nove naloge. Olepšali ste nam naše svetišče, dostojno in okusno preuredili glavni oltar, pristali na spremembe v cerkveni liturgiji, a vedno ste premišljevali dolgo časa. Vsako spremembo ste pretehtali in prepričan sem vedno iskali razsvetljenja v molitvi, ko ste se priporočali Baragu in Mariji Pomagaj katerih poseben častilec ste. Tako ste nedeljo za nedeljo sejali seme, ki je moralo vzkliti in poglobiti vero župljanov. Naša duhovna rast je bila Vaša prva skrb, a vse ostale dolžnosti ste skušali izpolniti, da bi nas premaknili in vsakdanje otopelosti. Zadnja leta ste nas v postnem času skušali navdušiti, da je dolžnost vsakega katoličana deliti svoje udobje in svoje dobrine z neznanimi brati in sestrami živečimi v tretjem, nerazvitem svetu. Seme, ki ste ga sejali izpred oltarja je ob takih akcijah dobro obrodilo.

Vaši predstojniki so sredi tega dela in snovanja za bodoče akcije sklenili drugače. V jubilejnem letu, ko se bližamo naglih korakov obletnici blagoslovitve te prve slovenske cerkve so nas presenetili — župnik g. Zrnec nas zapušča! Čudna so božja pota! Toda kot je duhovnik božji dar, tako cerkev in predstojniki pričakujejo, da je vsak duhovnik tudi brezdomec. Svojega srca in duše ne sme navezati na te zemske minljive dobrine in svojo okolico. Prepričan sem, da ima božja Previdnost z Vami drugačne namene.

Ko se bo delavec, uradnica, učiteljica in mi vsi vrnili danes zvečer na svoje domove, bo nam vsem ostal spomin na skrbi, na delo in na ljubezen, ki ste jo Vi izžarevali med nami dvajset let. Nam bodo ostale besede v spomin, ki ste jih tako pogosto sejali, Vaši opomini in graje pa nas bodo tudi v bodoče vzpodbujale k poglobitvi naše vere.

Za ves ta trud, za vse te vzpodbudne in vzgojne besede izpred oltarja in drugod, za skrbne šolske razlage, za delo na župniji, v šoli, pri pevskih mladinskih zborih, pri dekliški Marijini Družbi pa tudi za številne skrbi in težave pri raznih hišnih popravilih, g. Zrnec, naj Vam Vsemogočni Bog in po njem naša nebeška mati — Marija Pomagaj bogato poplača. Kot član te slovenske župnije in kot učitelj slovenske šole v imenu vseh tukaj navzočih obljubljam, da bomo za Vas molili in prosili božjega blagoslova. Prepričan pa sem, Vam bo Bog za Vaše delo zadnjih dvajset let skušal na kak način že tukaj bogato poplačati.

Prečastiti g. Zrnec! Prav iz srca v imenu vseh danes tukaj zbranih in v imenu odsotnih župljanov: Bog Vam naj stotero poplača za ves Vaš trud. Hvala Vam!

- govoril g. Franci Pajk

THE VATICAN...

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

"In a world of broken promises, it's nice to see someone somewhere who keeps them forever."
—Planinko

One American reporter, John Vinocúr, was overwhelmed by the impact the pope had on his mass audiences and with the impunity with which he challenged Communist authorities. Writing in the June 11 issue of the International Herald Tribune, Vinocur reported that the situation in Poland was so new, so unexpected that it was actually difficult to grasp in its entirety:

> "Here was a Polish pope talking daily before assemblies of his countrymen about how the Soviet Union and other Allies had not come to their aid during the siege of Warsaw in World War II; about the Christian history of Czechoslovakia, Bulgaria, Poland, Yugoslavia and Lithuania; about how Europe must turn to Christianity if it is to advance beyond its present divisions; about how Communism and Christianity are diametrically opposed, and how the state must always be subsidiary 'to the full sovereignty of the nation'.
> "An obvious question was what the cumulative effect of such comments could be over the next years . . . The themes seeded by the pope could be the source of a new kind of dialogue in Eastern Europe, or they could provide a permanent element of confrontation . . ."

Find your goal! Set your compass and sail for that star . . .

John Paul II delivered these thunderbolt words on one occasion:

> "Europe, despite its present and long-lasting divisions of regimes, ideologies and economic and political systems, cannot cease to seek its fundamental unity and must turn to Christianity. Despite the different traditions that exist in the territory of Europe between its Eastern part and its Western part, there lives in each of them the same Christianity. . . . Christianity must commit itself anew to the formation of the spiritual unity of Europe. Economic and political reasons cannot do it. We must go deeper . . ."

The pope said in no uncertain words that politics alone cannot unite Europe. In fact, it is precisely politics — the ideological division symbolized by the Iron Curtain — which keeps Europe divided today, according to the old "Divide et Impera" policy.

The Vatican's new foreign policy, coupled with the swing away from flirtation with Communist parties in Western Europe may mean that Euro-Communism is out and Euro-Catholicism is in.

Life is judged by its meaning and not by its duration . . .

Michelangelo attempted 44 statues in his life, but had finished only 14 of them. Among them are David in Florence Square, the Pietà, and Moses, to mention a few of the best known. But the 30 he did not finish are interesting too: a huge chunk of marble from which he sculpted only an elbow or the beginning of a wrist. Another shows a leg, the thigh, the knee, the calf, the foot — even the toes. The rest of the body is locked in. It will never come out. Another reveals a head and shoulders, but the arm and hands are still frozen inside. Of all the tragedies in life, the greatest is for a person to live and die and never come out of himself — never to realize the possibilities hidden within.

So let's begin with a question: Are we really content to live the rest of our life the way we are living it now?

If our answer is "Yes, I'm content", then we have a problem. We are selling our life too cheaply. But if the answer is "No, I'm not content to live the rest of my life the way it is today", then we have some great, even fantastic, possibilities ahead of us.

Uredništvu "Slovenske države"! München 17.9.1979

Pravkar je prispela 7.jubilejna številka "Slovenske države",ki sem je bil zelo vesel.Posebno posrečeno je opremljena prva naslovna stran z vidno slovensko trobarvnico.Zato se jubileju lista pridružujem tudi jaz z mojimi najprisrčnejšimi čestitkami.
List je že s svojim imenom,predvsem pa s načelnimi članki inavguriral misel,ki se ne da več izbrisati iz slovenske politične in publicistične zgodovine,kljub hudemu nasprotovanju sovražnikov slovenske državne ideje.
Posebno hudo me je prizadela novica o smrti ustanovitelja in prvega urednika lista Mirka Geratiča,ki se je dobesedno izčrpal v delu za širjenje slovenske državne misli.V Münchenu še vedno hranim vse številke njegove razmnoženine "Slovenska pravica"in seveda tudi vse doslej izišle številke "Slovenske države",katere bo po moji smrti prejel Švicarski Vzhodni Institut.V zvezi z Geratičevim odhodom izražam listu "Slovenska država" moje iskreno sožalje ob veliki izgubi nenadomestljivega idealista s katerim sva si redno dopisovala skozi dolga desetletja.Zato sodim, da je povsem primerno,da se počasti njegov spomin s tem,da se tiskovni sklad poimenuje Geratičev sklad.Pri naslednjem izplačilu bom tudi jaz prispeval vanj,da se ododlžim njegovemu spominu.

Še enkrat lepa hvala za poslano.

Vas lepo pozdravlja Branko Šuštršič

„Grob se za grobom vrsti . . ."

TO
MR VLADIMIR MAUKO
EDITOR OF
SLOVENSKA DRŽAVA
AND HIS STAFF
I AM PLEASED TO EXTEND MY
CONGRATULATIONS AND BEST WISHES
ON THE OCCASION OF THEIR
30TH ANNIVERSARY
- KEEP UP THE GOOD WORK -

RON ATKEY
MINISTER

Samostan Matere Tereze v Jugoslaviji

Po poročilu Vatikanskega radija je ustanovila Mati Tereza prvi samostan Misijonskih sester ljubezni v Zagrebu. Samostan bo skrbel za revne in zapuščene v Zagrebu. V samostanu bodo 4 sestre — dve Indijki, ena Belgijka in ena Albanka.

To je prvi samostan reda, ki ga je ustanovila Mati Tereza, ki bo deloval v kaki komunistični državi. Njen red ima samostane v kakih 70 državah po svetu in šteje okrog 1.300 redovnic.

Redovnice upajo, da jim bo uspelo ustanoviti samostan tudi v Skopju, ki je rojstno mesto Matere Tereze.

• **4. avgusta je poteklo 100 let,** odkar je napisal okrožnico Aeterni Patris papež Leon XIII. Okrožnica je zopet poudarila pomembnost sholastike in Tomaža Akvinskega za katoliško Cerkev. Ko je bil poznejši papež Leon XIII. po neuspeli diplomatski karieri poslan za nadškofa v Peruggio, je posvetil celo leto poglobljenemu študiju sholastike in je na tej podlagi gradil pozneje svoje slavne okrožnice, med njimi tudi Rerum Novarum. Leon XIII. je predvsem naglasil potrebo po sintezi krščanske filozofije s sodobno civilizacijo — podobno kot je to storil Tomaž Akvinski, ki je vključil v krščansko tradicijo Aristotela in tako omejil vpliv Platona in njegova idealizma (preko Plotina in sv. Avguština).

V luči slovenske skupnosti v Torontu

Kar se mi je dogodilo 11. septembra 1979. na Ljubelju, ni le moja osebna zadeva, ampak je vsaj posredno prizadeta cela slovenska skupnost v Torontu. Prišel sem na slovensko mejo z veljavnim potnim listom in z veljavno vizo za Jugoslavijo, ki mi jo je dal jugoslovanski konzul v Torontu. In vendar me je na Ljubelju obmejna kontrola sprejela kot kakega zločinca. Vzeli so mi potni list in začeli telefonirati na razne strani, mene pa pognali na drugo stran ceste, kjer sem čakal eno dobro uro na rešitev. Medtem so prihajali razni turisti, zlasti Nemci, in vsi so šli brez težav naprej, nekateri so celo na meji dobili vizo. Le ubogi misijonar, ki deluje že 27 let med Slovenci v Torontu, je moral čakati celo uro in se je nazadnje izkazalo, da zastonj. Slovenec, ki ves postopek vodil, je prihuljeno prišel k meni z izjavo: "V Ljubljani ste nezaželeni in se morate vrniti nazaj." Več sploh ni hotel govoriti, tudi potni list mi je vrnil šele ob avstrijski meji, ko je moj prijatelj, ki me je mislil peljati v Ljubljano, zaobrnil avto nazaj proti Avstriji. Pogledal sem v potni list: nad vizo in žigom, ki so mi ga dali že na meji ob prehodu, je bil nov žig z velikimi črkami: Uničeno-annulé. Naslednji dan sem šel na jugoslovanski konzulat v Celovcu. Že naprej sem sklepal, kako bo. Glavni konzul in vicekonzul sta bila odsotna; sprejela me je nižja uradnica ob oknu in je za moj primer že vedela. Tudi je že vedela, da mi je moral dati generalni konzul v Torontu vizo, ne da bi bil preje vprašal v Ljubljano, če sem zaželen. Ker mi ni dala dosti upanja, da bi njihov konzulat mogel prepričati slovenske oblasti, da bi preklicale svoj odlok o moji nezaželenosti, sem šel na potniški urad in kupil vozni listek nazaj za Toronto po enotedenskem bivanju na Koroškem. Nelegalno, nehumano postopanje slovenskih oblasti me je poleg vseh drugih nevšečnosti stalo $641.00, toliko sem moral doplačati, ko sem kupil avionsko karto za nazaj; sicer bi se bil vrnil iz Zagreba 27. septembra. Tako Avstrijci kakor koroški Slovenci kar niso mogli razumeti, da so slovenske oblasti tako nehumane, tako nelegalne, da na meji zavrnejo Slovenca s kanadskim državljanstvom in ima vizo od jugoslovanskega konzula, ki zastopa interese Jugoslavije v Kanadi. Njihovo ravnanje bi bilo upravičeno le, ako bi jaz res delal subverzivno proti Jugoslaviji in bi v tem poslanstvu prihajal na obisk v Jugoslavijo. Res sem prihajal v Slovenijo bolj službeno kot turist, ker sem bil od misijonske hiše v Torontu določen, da bi zastopal to hišo na občnem zboru jugoslovanske misijonske province, na katerem bi poleg drugih misijonskih vprašanj izvolili tudi dva delegata, ki bosta drugo leto šla na občni zbor Misijonske družbe v Rimu; bil sem torej v čisto cerkvenem, nepolitičnem poslanstvu.

Dragocena spoznanja

Iz načina, kako so z menoj naredili na jugoslovanski meji, se jasno vidi, da je slovenski režim čisto policijski, nehuman, ki nič ne upošteva maednarodnih zakonov in človečanskih pravic. Kakor sem se kar na lepem znašel na cesti, tako bi se lahko tudi v ječi. Ko so letos kanadske oblasti dognale, da je jugoslovanski vicekonzul deloval subverzivno in postal nevaren za Kanado, so mu dali teden dni odloga, da se pripravi na odhod, jaz pa, ki sem prišel legalno na mejo, sem moral po enournem čakanju ostati na cesti in se nato obrniti v Avstrijo z edino izjavo, da sem nezaželen, ne da bi se mogel kakorkoli braniti. Če je že kdo delal ilegalno, je edino jugoslovanski konzul, ki mi je vizo za Jugoslavijo dal; a kaznovan sem bil jaz, ne on, tudi denarja mi ne bodo ne slovenske oblasti ne jugoslovanski konzulat v Torontu povrnili.

Drugi krivec so slovenski špioni. Zadnja leta mi je ta ali oni prišel povedat, ko se je vrnil iz Slovenije, kako so ga na notranji upravi silili, da bi me špioniral in jim redno o meni poročal. Seveda so mi prišli to povedat le taki, ki so špioniranje odklonili. Koliko jih je pa špioniranje sprejelo in kaj so v Slovenijo o meni poročali, je drugo vprašanje. Gotovo so pa morali lagati, ako so me prikazali kot subverziven element; kajti vseh 27 let, odkar sem v Torontu, nisem sodeloval proti nobeni politični organizaciji. Vsakemu Slovencu, ki se je k meni obrnil za pomoč, sem pomagal po svojih močeh ne glede na njegovo politično prepričanje. Prav tako sem se trudil, da bi bila slovenska skupnost v Torontu narodno in versko čimbolj zavedna. Zato sem ustanovil pri obeh slovenskih župnijah slovensko šolo, pomagal pri gradnji obeh slovenskih cerkva in dvoran in pri ostalih verskih, kulturnih in gospodarskih ustanovah. In verjetno sem prav zato pri slovenskih oblasteh nazaželen kot se dovolj jasno razvidi iz delovanja Slovenske izseljeniške matice, ki pošilja v Torontu razne kulturne skupine in daje Slovencem v Torontu, ki so sprejeli sodelovanje z njimi, razna navodila. Tako so poleg že dveh obstoječih župnijskih slovenskih šol ustanovili še svojo. Prav tako zadnja leta prihajajo v Toronto prirejat silvestrovanje in tako finančno škodujejo slovenskim organizacijam. Slovensko letovišče jim je v napoto, češ da se na njem uganja politika, ostala letovišča bi pa radi dobili pod svoj vpliv. Ko bi nam res dobro hoteli in bi skušali v Slovencih poživljati slovensko zavest in utrjevati stike z domovino, bi jih vsak z veseljem pozdravil. A kako naj opravičijo dejstvo, da je duhovnik, ki že 27 let deluje v slovenski skupnosti v Torontu, v Ljubljani nezaželen po lažiovadbi slovenskih špionov v Torontu.

Vse, kar smo zagradili za Slovence v Torontu v zadnjih 30 letih, smo zgradili z lastnimi močmi in z lastnimi denarnimi sredstvi. Zato moramo gledati, da vse ostane naše in uporabljeno v tiste namene, za katere smo te ustanove postavili. Če bi Slovenska izseljeniška matica in odbor za kulturno zamenjavo prihajal k nam s čistim namenom, bi jim bratsko nudili roke v pozdrav. A ker je v ozadju politika komunističnega režima, ki je še vedno nehuman, policijski in do svojih ideoloških nasprotnikov krivičen, so vsi ti, ki prihajajo k nam, prav tako nezaželeni kot sem jaz in še toliko drugih Slovencev nezaželenih, da bi šli v domovino na obisk.

Janez Kopač, ml.

Baragov dan v Clevelandu

Šest škofov, blizu petdeset duhovnikov in nad tri tisoč Slovencev iz Združenih držav in Kanade se je udeležilo slovesnosti Baragovega dne, ki je bil 1. in 2. septembra v Clevelandu, nekoč za Ljubljano drugem največjem slovenskem mestu.

Srečanja so se pričela v soboto, 1. septembra, zvečer. V lepem parku na Chardon Ave., kjer je lepo urejena in okrašena lurška votlina, so se že v poznem popoldnevu začeli zbirati romarji. Od vseh strani so prišli z letali, avtobusi in osebnimi avtomobili. Celo iz Minnesote so prišli, iz Hamiltona z dvema avtobusoma, iz Toronta pa nekaj skupin z osebnimi avtomobili.

Točno ob pol osmih je msgr. Baznik začel moliti rožni venec; dve desetki v slovenščini, dve v angleščini, pa spet v slovenščini. Hkrati se je začela skozi park pomikati procesija s prižganimi svečami. Zbrano so stopali ljudje, stari in mladi, molili in prepevali. Med množico je bilo veliko narodnih noš, zlasti so izstopale gorenjske in belokranjske; prve s svojo barvno pestrostjo, druge z brezmadežno belino. Za verniki je bila dolga vrsta duhovnikov, največ seveda slovenskih, med njimi pa je s prižgano svečo v rokah stopal tudi clevelandski škof James A. Hickey. Za vsemi pa v škofovskem ornatu torontski pomožni škof dr. Lojze Ambrožič.

Ko se je procesija približala votlini, je bilo ravno konec molitve rožnega venca in začele so se tako priljubljene slovenske ljudske litanije Matere božje z odpevi, ki jih je tritisočglava množica navdušeno prepevala. Petje litanij in tudi drugačno pevsko sodelovanje je vodil Ivan Rigler.

Osrednja točka večerne pobožnosti je bila gotovo pridiga škofa Ambrožiča. Najprej je v angleščini pokazal pravi lik misijonarja in škofa Baraga. Izšel je iz majhnega naroda, a se je brez predsodkov in občutka manjvrednosti vključil v versko, kulturno in znanstveno življenje takratne avstroogrske prestolnice Dunaja. In ko ga je Božja Previdnost popeljala v še večji svet, je tudi tam izživel svoje slovenstvo in svoje duhovništvo. Poslušalcem, zlasti angleško govorečim, je ta poglobljeni prikaz Baragove osebnosti gotovo pomenil novo odkritje.

Svojo pridigo je škof Ambrožič sklenil v slovenskem jeziku. Z izbranimi besedami je prikazal Baragovo razmerje do domovine in slovenstva ter njegovo vključevanje v veliki svet. Samo dejstvo, da je bil dober Slovenec, mu je pomagalo, da je lahko postal državljan sveta. To je bila pomembna spodbuda slovenskim rojakim, ki so se nenadoma znašli v velikem svetu. Samo če bodo ohranili ljubezen do rodnega naroda, jezika in kulture, bodo mogli doprinesti svoj delež k boljšemu jutrišnjemu dnevu velikega sveta, v katerem živijo.

Večerna slovesnost se je sklenila s slovesnim blagoslovom z Najsvetejšim in primerno ljudsko pesmijo.

V nedeljo dopoldne ob pol dvanajstih je bilo najprej kosilo v slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Med kosilom sta dva glasbenika izvedla izbran spored skladb velikih svetovnih skladateljev, sledil pa je občni zbor Baragove zveze. Spored je vodil Father Strelick, duhovnik marquettske škofije, ki je zelo zavzet za Baragovo beatifikacijo. Pozdravil je navzoče, posebej je omenil skupine iz raznih krajev ZDA in Kanade. Nato je prebral pismo, ki ga je za Baragov dan posebej poslal ljubljanski nadškof in metropolit dr. Jožef Pogačnik. Prinesel ga je njegov posebni zastopnik dr. Drago Klemenčič, glavni urednik slovenskega verskega tednika "Družina" iz Ljubljane. V pismu se je zahvalil vsem tistim, ki posvečajo svoj čas in svoje moči edinemu namenu, da bi škofa Baraga enkrat počastili na oltarju. Slovenske rojake iz Severne Amerike je povabil za prihodnje leto v Slovenije, kjer bodo na posebnem Baragovem dnevu počastili 150-letnico Baragovega odhoda v misijone.

Father Strelick je pozval k besedi tudi zastopnika nadškofa Pogačnika urednika Klemenčiča. V slovenščini je prenesel navzočim pozdrave slovenskega metropolita, slovenske duhovščine in vsega božjega ljudstva. Poudaril je, kako prizadevanje za Baragovo beatifikacijo povezuje in združuje Slovence v domovini, zamejstvu, zdomstvu in izseljenstvu. Izrazil je tudi upanje, da bi se čimprej srečali v Rimu na slovesnosti Baragove beatifikacije.

Glavna tajnica Baragove zveze Miss Agnes Rufus je kratko poročala o delu te zveze, o težavah in uspehih, ter pozvala vse navzoče k še bolj zavzetemu delu za Baragovo stvar. Kratko so pozdravili zborovanje še marquettski škof Schmitt, baragov naslednik na škofovskem sedežu. Father Tomc od Marije Vnebovzete iz Clevelanda, predsednik krajevne Baragove zveze in vicepostulator, ter seveda domači škof Hickey, ki je izrazil veselje nad tako velikim zborom. Kot zadnji je govoril postulator rev. Daniel Rupp. Povzel je neklaj misli iz govora škofa Ambrožiča in ognjevito navduševal k molitvi in delu za Baragovo stvar.

Kosila v Slovenskem narodnem domu se je udeležil tudi clevelandski župan Kucinich s soprogo. Prebral je posebno listino, s katero je kot župan mesta razglasil 2. september 1979 v Clevelandu za Baragov dan. Župniku Tomcu pa je za posebne zasluge izročil mestne ključe.

V dvorani je bil tudi zaslužni delavec za Baragovo stvar Gregorič, ki v teh dneh dopolnjuje 90 let, a je še vedno trden in svež. Tudi senator Frank Lausche je ves dan prebil med Slovenci, se pogovarjal z njimi in obujal spomine.

Zborovanje je zelo posrečno vodil Father Strelick, ki je s svojo hudomušno besedo znal izvabiti tudi salve smeha.

Ob pol treh popoldne so Baragovi romarji napolnili veliko clevelandsko stolnico sv. Janeza Evangelista. Za velikim oltarjem sta stala združena pevska zbora obeh clevelandskih slovenskih župnij, ki ju je vodil Ivan Rigler, za orgelsko spremljavo pa je skrbel Franc Zupan. Ko je po cerkvi stopala dolga vrsta somaševalcev pod vodstvom škofa Hickeya, jih je pozdravila navdušena pesem "Povsod Boga", ki jo je pela vsa cerkev.

Na splošno presenečenje je škof Hickey začel mašo s slovenskim znamenjem križa in slovenskim pozdravom "Mir z vami". Nato je v angleščini pozdravil veliko množico. Posebej je imenoval nekatere škofe in duhovnike, ki so stali z njim ob oltarju: nadškofa Josepha L. Bernardina iz Cincinnatija, Ohio, škofa Schmitta iz Marquetta,, Michigan, škofa Ambrožiča iz Toronta, škofa Povisha iz Lansinga, Michigan, svojega pomožnega škofa Lyka, benediktinskega opata Kovala, zastopnika ljubljanskega nadškofa, ter slovenska župnika iz Clevelanda Tomca in Božnarja.

Maša je bila v angleščini, petje pa je bilo povsem slovensko, kakor tudi mašna berila. Priložnostno pridigo je imel nadškof Joseph L. Bernardin iz Cincinnatija, Ohio. Razložil je vlogo svetništva v Cerkvi, orisal moč Baragovega zgleda in pozval k posnemanju njegove hoje za Kristusom. Gotovo je zelo pomembno, da se je ravno nadškof Bernardin udeležil letošnjega Baragovega dne. Svoj čas je bil namreč predsednik ameriške škofovske konference in njegova beseda v ameriški Cerkvi še vedno veliko zaleže. To velja poudariti zlasti ob dejstvu, da se je ameriška Cerkev doslej še vedno premalo množično zavzela za Baragovo beatifikacijo. Posamezni duhovniki in škofje so sicer veliko storili, množic angleško govorečih vernikov pa gibanje še vedno ni doseglo v zadostni meri. Končno je bil Baraga ameriški škof in po besedah nadškofa Bernardina eden velikih tvorcev ameriške demokracije (iskreno se je boril za enakost vseh ljudi, ne glede na barvo kože) in katoliške duhovnosti.

Slovesnost je popestrilo ubrano slovensko petje; združena pevska zbora sta lepo opravila svojo nalogo, pri nekaterih pesmih pa je pritegnila vsa cerkev. Škofje in duhovniki, ki ne pripadajo slovenskemu krogu, so uživali ob ubranem večglasnem petju.

Baragov dan je sklenila slovesna akademija v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave. Spored je bil domiselno sestavljen. Čeprav je akademija trajala precej dolgo, ni bilo nikjer čutiti razvlečenosti. Sodelovali so domači zbori Korotan (inž. Frank Gorenšek), Slovan (Ivan Rigler) in Fantje na vasi (Janez Sršen). Vsak zbor je zapel dve pesmi, nekaj pesmi na koncu pa so zapeli v kombinirani sestavi. Posebej Korotan se je odlikoval po svežih mladih glasovih, ki dajejo upanje, da bo še slišati slovensko pesem.

Nastopila je tudi folklorna skupina Kres (Bernarda Ovsenik) s simpatičnim prikazom gorenjskega valčka. Dramatsko društvo Lilija (Ivan Jakomin) je pripravilo posrečen solističen prizor molitve indijanskega poglavarja. S pestrimi sestavi so nastopili še Mladinski pevski zbor (Miha Vrenko) ter slovenski šoli pri sv. Vidu (Anuška Lekan) ter pri Mariji Vnebovzeti (Rudi Knez). Posebej velja omeniti nastop mladih harmonikarjev. Živahno in suvereno so odigrali dve skladbi, pa tudi mlada pevca Dominika in Emily Gorše je bilo pravo veselje poslušati.

Nekaj posebnega je bilo vezno besedilo, ki sta ga dovršeno podala Mijca Slak (angleško) in Janez Tominc (slovensko). Ob vsaki točki so nasli neprisiljeno povezavo z Baragovim življenjem in njegovo dejavnostjo, tako da se je misel na Barago kakor rdeča nit vlekla skozi ves spored.

Škofje in drugi gostje so do konca ostali v dvorani, domači nadškof Hickey pa se je na koncu z izbranimi besedami zahvalil vsem tistim, ki so pripravili tako čudovit dan. Hkrati pa je vse povabil na prihodnji Baragov dan, ki bo naslednje leto v Jolietu.

Z.M.M.

Bodite čim bliže pravičnosti, ko nastopate kot starši

Imamo serijo knjižic „Otroci so ljudje" ("Kids are people"), ki vam lahko pomagajo pri vsakodnevnih problemih rastočih otrok.

Ali bom še kdaj spal? ☐
Knjižica posvečena dojenčkovim spalnim navadam. Kaj storiti, če se dojenček ponoči prebuja, ima težke sanje itd. - Pomni, boljše je začeti s splošnimi pravili spanja čimprej. Te knjižice so dober začetek.

Igranje in učenje (negotovi koraki in začetki) ☐
Začetniki z negotovimi koraki radi raziskujejo. Igrače za „Igranje-in-učenje" so ključne prvine za zdravo razmerje med otrokom in starši: narejanje, poizkušanje in prispodabljanje. Prav tako tudi „Uspavanke", „Igre s prsti", „Propovedovanje pravljic" in „Slikanje z majonezo". Igre, ki pomagajo pri učenju so dobri pripomočki za glavni razvoj otroka!

Strog nastop je naraven ☐
Otroči gredo skozi iste občutke nemožnosti in jeze kot vi. Včasih je težko najti pravo pot v slučaju otroške razdraženosti. Z malenkostno kontrolo samega sebe, ljubeznijo in z nasveti iz teh knjižic lahko vodite otroške nasprotovalne nastope v pozitivne samo-izpovedi.

Ljubosumnost ☐
Skoraj nemogoče je preprečiti nezaupanje v starejšem otroku, ko pride v hišo nov otrok. Pomagajte premestiti vašemu otroku te težave s tem, da bodo pripravljeni na prihod dojenčka, predno isti pride. „Kaj storiti, ko dobite novega otroka?" ("What to do when baby arrives?"). „Posebnostni užitki" in „Deljene dolžnosti" so samo nekateri pametni nasveti iz teh knjižic. Pripravite otroka predno pride novi dojenček k hiši.

Vežbanje „potreb" ☐
Nekaj potrebnih nasvetov, odsvetov in stvari, ki si jih velja zapomniti za slučaj nujnosti nočne posode. Vežbanje za „potrebo" ni nujno nadležno ali sramežljivo, neugodno ali neprijetno. Odlično vodilo pridobiti si zaupanje za slučaj takih neprijetnih slučajev. Zmanjšajte otrokovo nezaupanje in zvišajte vaše zaupanje.

Svoboda rasti ☐
Psihologi nas uče, da se naj otrok uči novih zmožnosti na naraven način. Otroci hočejo sami vse za sebe napraviti in postanejo lahko nasprotni novostim, če jih hočemo preveč voditi. Hočemo, da zrastejo naši otroci odgovorni in neodvisni odrasli. Te knjižice so res lahko odlično vodilo na tej poti.

Disciplina ☐
Mnogokrat disciplina mnoge zavaja. Nekateri mislijo, da ni dobro biti prestrog z otrokom. Disciplina je seveda potrebna za zdravo „otrok-starši" razmerje. Idealno je, če disciplina pomaga otroku postati samo-zavesten in ponosen, za lastno disciplino Seveda, določene poti ni; te knjižice nudijo samo možne napotke, kadar postanejo dejanja otrok nemožna.

Otroci so ljudje ☐
Važne so pohvale in vzpodbude, stalnost in disciplina in dar ljubezni. Vse to najdete v knjižicah. „Otrok je oseba" teorija je pregledno obrazložena s posebnim poudarkom za zgodni razvoj pozitivnega „starši-otrok" razmerja.

IZREŽITE TA OGLAS PO ČRTKASTEM OKVIRJU. ZAZNAMUJTE KVADRAT PRI KNJIŽICI, KI JO ŽELITE. VPIŠITE VAŠ NASLOV IN ODPOŠLJITE NA:

KIDS, QUEEN'S PARK, TORONTO, ONTARIO M7A 1E9

NAME _____
ADDRESS _____

Ontario
Keith Norton
Minister of Community and Social Services
William Davis, Premier

Opazovanja s poti

Trst, Septembra 1979

Po daljšem času zavijam proti Trstu. Na cesti med Tržičem in Devinom se ni nič spremenilo. Rimska volkulja in volk še vedno grožece lajata proti Sloveniji. Vsote, ki jih prinašajo Jugoslovani, in med njimi tudi Slovenci, v Trst in Gorico, so naravnost bajne. Cenijo jih na 500 milijonov dolarjev na leto. Ta vsota bo kmalu presegla vsa nakazila izseljencev. Če je kaj tipičnega za šibkost gospodarstva SFRJ, je to prav Trst. Te sramote ali ne morejo ali pa nočejo preprečiti. Z veliko trgovino na meji pred Italijo bi z majhnim kapitalom 10 trgovcev ustavilo vsaj 50% kupcev! Dinar je nekaj tolažbe v tem, da zelo iščejo prodajalce z znanjem slovenščine in srbo-hrvaščine.

Neodvisni Slovenci v Trstu so pesimisti kljub dejstvu, da je danes lažje biti v Trstu Slovenec kot kadar koli po l. 1918. SFRJ dosledno podpira samo svoje pristaše. Sporazumno z Italijo je postal Radio Trst po vsebini enak ljubljanskemu. Na postajo so vrinili režimske pristaše, demokratje so ostali samo še 3 ali 4. Slovenska kulturna in gospodarska zveza plava v denarju, službe pa daje seveda samo svojim. Slovenska skupnost je brez barve in ideologije in ne vleče.

V Gorici je malo boljše, ni pa dobro v Benečiji, kjer je neki domnevni prerod rodil komaj 200 glasov. Kolovratim po vseh pokopališčih Beneške Slovenije in sem zaenkrat odkril samo Trinkov spomenik z nekaj slovenskimi besedami in 110 let star slovenski spomenik — na smetišču! Kako da je ta narod, ki nam je dal rod kaplana Čedemarca, ko so ga zatirali, tako malo zaveden sedaj, ko ni velikega pritiska?

Rojaki z naše strani tožijo, da se utapljajo v srbsko-hrvaškem morju. Cela Vipavska dolina jih je polna! Zgleda, da je to previšek, ki ga mora sprejeti SRS.

S Svete Gore še vedno blešči napis v belem kamenju "Naš Tito". Zgleda, da je moralo priti po Mussoliniju še do tega!

Berem Delo, 31. avgust 1979. Zgovoren mali oglas! SALONIT ANHOVO išče 8 direktorjev, ki so moralno politično neoporečni. V istem oglasu iščejo tudi 5 delavcev, ki pa ne potrebuje prejšnje kvalifikacije. Zgleda, da še ne bomo šli domov.

V neki knjigarni vprašujem za knjige in revije prof. F. Jeze. Jih nimajo, pa se bodo pozanimali. Začuda pa so imeli revijo Zaliv.

Vse to so podrobnosti, ki jih ne razumem. Peter Urbanc

Caritas Internationalis je pomagala v 91 deželah

Po letnem poročilu za l. 1078 je razdelila Caritas Internationalis v tem letu 40,000.000 $ podpore za izredne razmere, in v pomoč družbenemu razvoju. Pomoči so bili deležni ljudje v 91 deželah, nad polovico v Afriki in na Srednjem Vzhodu.

Caritas Internationalis vzporeja delovanje katoliških dobrodelnih organizacij, ki zbirajo prispevke za mednarodno pomoč.

17 milijonov je porabila za prehrano in zdravniško pomoč, in 23 milijonov za razne programe gospodarskega razvoja, za vzgojo v prehrani in zdravstvu ter pa splošno izobrazbo. Izredne pomoči so bili deležni ljudje, ki so jih prizadele naravne nesreče kot potres v Guatemali in Severni Italiji. Poedine dežele, ki so bile deležne pomoči, so bile: 6 v Evropi, 17 v Aziji, 19 v Latinskih Ameriki in 49 v Afriki in na Srednjem Vzhodu.

Dobili smo s prošnjo za objavo . . .

LIGA SLOVENSKIH AMERIKANCEV, INC.

PETI LETNI SIMPOZIJ

NEW YORK UNIVERSITY
LOEB STUDENT CENTER
566 LaGuardia Place
New York. NY 10012

17. novembra, 1979

PROGRAM
(tentativen)

Dopoldne:
Dr. Jože Velikonja, Slovensko časopisje v Ameriki
Zdenka Kihelich, Jezik in izrazoslovje dopisnikov Prosvete
Rudolf Susel, Ob prevzemu uredništva Ameriške domovine
Ivan Dolenc, Slovenska kulturna publicistika in slovenski rojaki v Ameriki

Popoldne:
Otvoritev umetniške razstave: Bled v podobah dr. Huga Velkerja (vodi Simon Kregar)
Pater Portunat Zorman, OFM, Katoliška cerkev in ohranjanje slovenstva v Ameriki
Bernard Lavrisha, Pomen Koroškega tečaja za utrditev moje slovenske zavesti
Mirko Javornik, Srečanja v Evropi, 1979

Simpozij vodi dr. John Nielsen
Organizacija simpozija: Ludvik Burgar

Peti letni simpozij Lige slovenskih Amerikancev se bo vršil 17. novembra, 1979 v Loeb Student Center, New York University. Loeb Student Center je na Washington Square v New Yorku.

Registracija za simpozij je $20.00 ($10.00 za študente), če se prijavite do 1. novembra. Po 1. novembru stane registracija $25.00 ($15.00 za študente). V to ceno je vključen izvod referatov, ki bodo podani na simpoziju, in prigrizek.

Liga je za to priliko rezervirala skupino sob v Yale Club za petek in soboto večer, to je 16. in 17. novembra. Vsaka soba je za dve osebi in stane $50.00 za obe noči.

Ker bo udeležba na simpoziju omejena , priporočamo, da se prijavite čim prej. Izpolnite prijavnico in jo pošljite z denarno nakaznico na Ligino pisarno.

V. ANNUAL SYMPOSIUM
LEAGUE OF SLOVENIAN AMERICANS, INC.
P.O. BOX 32
RIDGEWOOD, NY 11227

NAME_____
(If spouse is also attending, indicate both first names)
ADDRESS_____
CITY_____STATE_____ZIP_____
AFFILIATION_____
STUDENT_____

I plan to attend the Fifth Annual ISA, Inc, Symposium in New York on 17. November, 1979. Enclosed find the registration fee for _____people.

Total $_____*

I would like to reserve lodging for _____people at the Yale Club.

Please note: Lodging reservations will be accepted on first come, first served basis. The Yale Club will bill you for your actual expenses to your home.

*Make checks payable to League of Slovenian Americans, Inc. Registration fee is tax deductible.

DRAGA 1979

14. forum slovenskega svobodnega dialoga je za nami. Število udeležencev je bilo isto kot druga leta, mladih očitno premalo. Režim v SRS je bil letos toleranten. Primorski glas je poročal korektno, le kritike režima je zamolčal.

Prvi predavatelj je bil prof. France Vodnik, slavist, bivši član Križa na gori, esejist, in sedaj odgovorni urednik Znamenja. Podal je nazorno sliko razvoja katoliške skupine, ki je delovala v okvirju križarjev, Savice, Danice in končno Zarje. Vse te dejavnosti ter oboje počitniških zborovanj, znanih kot Bohinjska tedna, je predstavil kot forum katoličanov, ki jih je družil odklon do uradne stranke SLS in do vseh totalitarizmov, vključno komunističnega. Našteval je poskuse, da bi jim onemogočili delovanje: intervencija dr. Ehrlicha, škofa Rožmana, spor Kocbeka v Domu in svetu, ustanovitev nove revije Dejanje. Za SLS je omenil, da se je oddaljila od delavstva in se povezala z nedemokratičnimi silami. Njihovi nasprotniki so zanikali pluralizem in so enačili pravega Slovenca z vernim katoličanom. Moral pa je priznati, da opozicija ni bila nemogoča, česar ni mogoče priznati sedanjemu režimu.

Največ je navajal predavatelj Koblarja in Finžgarja. Pozival je vernike, naj delajo za sožitje z državo ter je zameril onim, ki jih zaradi tega sodelovanja označujejo za komuniste.

Po odmoru je sledila debata. Da smo Slovenci pogumni in ponosni ljudje, so dokazali prof. V. Suhadolc, prof. Kranner, bivši poslanec SLS dr. J. Koce in še posebej prof. V. Beličč. Ta je v naravnost pisateljskem slogu ubranil čast Ehrlichove skupine, ki je raje izbrala pot največjih žrtev in emigracije, kot pa da bi postala nezvesta svojim idealom. Predavatelj in njegovi somišljeniki so priznali osebno poštenost stražarjev, obsojali pa so njih ekstremni antikomunizem. Preč. g. Križik pa je udotovil, da so Zarjani v velikem številu klonili pred komunizmom in vprašal, zakaj ni bilo dovoljeno katoličanom, da bi se uprli stalinizmu v dobi od 1941 do 1945, ko je bilo to dovoljeno po l. 1948.

Drugi predavatelj je bil dr. O. Simčič, škofov vikar v Gorici. Predaval je o narodu in veri. Osrednja misel je bila, da je narod raztegnjena družina in da kaže bodoči razvoj, da se bosta vera in narod še bolj povezala. Debata je pokazala, da ni vzbudilo predavanja nikake konfrontacije.

Zadnje predavanje je imel časnikar Sergij Pahor o matičnem, zamejskem in zdomskem trenutku. Njegov resume o SFRJ in še posebej o ekonomiji je bil v glavnem pozitiven, vendar se ni dotaknil vprašanja političnih svoboščin. Tudi zamejstvo je pozitivno ocenil in še posebej omenil založniško delo v Argentini. Kritiziral pa je razmere med SRS in zamejstvom, ker gre vsa pomoč zamejstvu po strogo partijski liniji. Kritika je malo pozna, ker se to že dogaja stalno od l. 1942. V CK KPS je sicer nekaj članov, ki jim je mar za slovenstvo, toda še vedno je prevladala Tito-Kidrič-Kardeljeva linija, da je boljši nezaveden in na pol potujčen Slovenec-levičar kot pa zaveden Slovenec-demokrat.

Pripomba poročevalca

V debati k prvemu predavanju je pisatelj Leo Detela očital, da so se vezali katoličani z desnimi totalitarizmi, in svetnik dr. V. Inzko, da so bili Zarjani, Mladci in Stražarji plemeniti in delavni ljudje do vojne. Te izjave je treba soočiti z naslednjimi dejstvi:

a) Po priključitvi Avstrije Nemčiji se je 99% Koroščev Kljub temu, da je treba oceniti Drago 1979 kot uspeh, je bilo opaziti neko malodušje. Primerjava, da je Draga slovenski parlament, ni prepričala, dejstvo pa je, da je postala točka važnega dialoga. Pokazala je, da lahko živi s podporo režima, pa tudi brez nje.

Da bi postala v simboličnem smislu slovenski parlament in da bi pritegnila mladino, je morda napočil čas, da si izbere za predmet razgovora dvoje področij: Oris dogodkov v Sloveniji med vojno ter stanje slovenskega gospodarstva.

dr. Peter Urbanc

Iz slovenske zgodovine..

BOGDAN NOVAK

Različne vrste kosezov

V prejšnjem podlistku smo videli, da si je Ljudevit Hauptmann pri preiskovanju stanovskega položaja kosezov 16. stoletja postavil vprašanje, ali so nastali kosezi šele konec srednjega veka na tak način, da je zemljiški gospod s posebnim privilegijem dvignil svoje podložnike v koseze in so ti zanj opravljali posebne službe, ali pa so nasprotno kosezi obstojali že preje kot priviligirani svobodnjaki, ki pa so padli na socialni lestvici in postali podložniki.

Da najde odgovor na to vprašanje, je Hauptmann primerjal dva urbarja, ki sta si časovno približno sto petdeset let narazen. Prvi je bil kranjski urbar iz leta 1400, drugi pa gamberški iz leta 1558. Mlajši, gamberški, se tiče zagorskih kosezov in navaja osemindvajset vasi. V devetnajstih so živeli podložniki, v ostalih devetih pa kosezi. Kranjski urbar iz leta 1400 govori o nekdanjem zemljiškem gospodstvu ortenburških grofov v okolici Kranja ter vsebuje dajatve osmih podložniških vasi in štirih koseških. Če primerjamo oba urbarja, lahko takoj opazimo, kot že preje, da so se davščine navadnih podložnikov zelo razlikovale od koseških dajatev, ki so bile majhne, to je nizka, vendar različna, denarna dajatev ter ena mera ovsa in piščanec. V obeh primerih lahko vidimo, da so se koseščine delile in so postajale manjše. Jasno pa izstopa sledeča posebnost. Po urbarju iz leta 1558 plačujejo zagorski kosezi dajatve z ozirom na velikost svoje posesti, kranjski po urbarju sto petdeset let preje (leta 1400) pa oddajo vedno enako dajatev, neglede na velikost koseščine. Starejši kranjski primer kaže na to, da se je dajatev plačevala na osebo ali na glavo in je torej bila glavarina, ki ni bila vezana na velikost zemljišča. Zato se lahko upravičeno vprašamo, pravi Hauptmann, ali niso bile nekoč, na začetku, koseške dajatve le osebne dajatve (glavarine) in so postale vezane na zemljo šele pozneje. Oba navedena primera bi potemtakem predstavljala le dve različni stopnji istega razvoja. Starejši, kranjski, kjer se je pravkar osebna dajatev (glavarina) vezala na zemljo, in mlajši, zagorski, kjer se je spomin na osebno dajatev že izgubil in se je glavarina že spremenila v pravi zemljiši davek. ("Karantanska Hrvatska", **Zbornik kralja Tomislava**; Zagreb, 1925, str. 303-305.)

Mala denarna dajatev ter mera ovsa in piščanec zgornji razvoj le potrjujejo, nadaljuje Hauptmann. Še več, taka dajatev je bila tipična za svobodnjaka, ki se je zatekel pod zaščito deželnega kneza ali krajevnega zamljiškega gospoda, da se izogne gospodarski grabežljivosti drugih zemljiških gospodov, vojaški obveznosti ali drugim nadlogam. Svojemu zaščitniku (advocatus, Vogt) plačuje tak varovanec, bivši svobodnjak, le malo denarno vsoto za advokatske stroške, skoro vedno pa tudi mernik ovsa in piščanca (ali kuro) kot simbolično priznanje advokatove pravice nad njim. Tako pride Hauptmann do zaključka, da kosezi 16. stoletja niso bili bivši podložniki (tlačani), ki bi jih deželni knez ali zemljiški gospod povzdignil in odvezal nekaterih dajatev, temveč prav nasprotno: Kosezi so bili nekoč svobodnjaki, ki so se podali pod zaščito odvetnika, da si tako zagotove (ali tako so vsaj upali) z zapisanimi privilegiji svoj gospodarski in socialni obstoj in se izognejo nadaljnemu propadanju. Ker so take pogodbe nastajale v različnih krajih ob različnem času in so temeljile na vsakokratnem razmerju moči med kosezi in zemljiškim gospodom, zato je bila vsebina teh pogodb različna; iz česar pa izhaja; da so bile tudi pravice in dolžnosti kosezov v različnih krajih različne.

Latinska imena za koseze

Doslej je Hauptmann ugotovil, da imamo v 16. stoletju samo še koseze-podložnike, da pa je verjetno, da so kosezi-podložniki nastali iz varovancev, zadnji pa iz kmetov-svobodnjakov. Da pa je lahko dokazal razvoj od svobodnjaka, preko varovanca do podložnika, je moral ugotoviti latinske izraze, za katerimi bi se lahko skrivali kosezi. Začel je s 16. stoletjem in raziskoval nazaj v preteklost. Pri tem ga je tudi zanimalo, ali so bili med kosezi-svobodnjaki samo svobodni kmetje ali pa tudi plemiči.

Na zadnjo možnost je postal posebno pozoren, ko je pregledoval Pleterski urbar iz leta 1507. Kot že vemo imenujejo urbarji 16. stoletja koseze, takrat le še podložnike z več ali manj pravicami, z nemško besedo edling ali edlinger. Pleterski urbar pa navaja za vas Orehovico, da tam žive "nobilitares seu edlinger" in druga listina iz leta 1308 jih imenuje "nobiles seu clientes". To pomeni, da so bili v Orehovici leta 1507 kosezi le še kmetje, živel pa je še spomin, da so bili nekoč pleminitega rodu, o čemer priča beseda "nobilitares". Dvesto let preje jih druga listina imenuje s pravo latinsko besedo za plemič, to je "nobiles", vendar ji prida "clientes" (varovanci), kar označuje, da so se že podali v varstvo odvetnika, tamkajšnjega zemljiškega gospoda, ter niso bili več lastniki svojih alodov. ("Die Herkunft der Kärntner Edlinge", **Vierteljahrschrift für Social- und Wirtschaftsgeschichte**, 21 (1928), str. 261 in 253 op. 27.)

Predno pa je posvetil Hauptmann več pozornosti plemstvu kosezov je ugotavljal rabo in pomen latinskih besed, za katerimi bi se lahko skrivali kosezi. Po raziskavi več listin je prišel do zaključka, da je treba posebno paziti na pomen besed "libertinus", "libertus" in "liber", ki imajo lahko različen pomen v različnem stoletju. V prvi polovici 13. stoletja sta označevali obe besedi, "libertus" in "libertinus", dvoje vrst kosezov, to je varovance, ki so se že podali v varstvo zemljiških gospodov, ter popolnoma svobodne kmete. Zvezo med starejšim "libertinus" in poznejšim edlingom je ugotovil na primeru vasi Olševek (Olswich). Leta 1306 sta dva brata, zemljiška gospoda, prodala odvetništvo nad dvema edlingoma v vasi Olševek, starejša listina iz leta 1248 pa v isti vasi omenja libertina. Mal si je privoščil posebno ta primer in ga označil kot neodgovorno spekulativno sklepanje. (Hauptmann, **Staroslovenska družba**; Ljubljana, 1954; str. 82.)

Nadalje skuša Hauptmann ugotoviti, ali so med svobodnimi (liberi, liberti in libertini) samo svobodni kmetje, ali pa so med njimi tudi plemiči. Iz darovne listine, izdane 13. avgusta leta 1250, se razvidi, da je kosez Dobrossus podaril stiškemu samostanu v Dolgi njivi blizu Višnje gore dve celi hubi. Hauptmann se pri tem vpraša, ali je oni, ki lahko podari dve celi hubi (kmetiji) še kmet, ali pa že mali plemič. Čeprav na to vprašanje še ne more odgovoriti, pa je prepričan, da je bil sredi 13. stoletja socialni položaj kosezov libertinov višji kot položaj svobodnih kmetov, kar naj bi potrjevala listina iz leta 1256, s katero je štajerski vojvoda priznal pravico "svojim ministerialom, libertinom in fideles", da lahko poklanjajo svojo zamljo samostanu v Studenicah. Hauptmann, ki tolmači fideles z vitezi, pravi, da se iz tega razvidi, da so bili kosezi sredi 13. stoletja na socialni lestvici takoj za višjim nesvobodnim plemstvom (ministeriali) in pred nižjim nesvobodnim plemstvom (vitezi) iz česar sledi, da so bili nad svobodnimi kmeti. (Karantanska Hrvatska, str. 307-308.)

Kosezi plemiči

Končno potrdilo, da so bili kosezi res plemiči je našel Hauptmann v listinah o Otmanjskih kosezih. Razpravljal je še o drugih primerih, toda ogledali si bomo samo tri, prvega iz Otmanj, brixenški blejski kot in nazadnje primer Tessine.

O Otmanjah pravi Hauptmann, da ležijo v osrčju Koroške blizu Gosposvetskega polja, kjer so nekoč ustoličevali slovenske kneze in nato koroške vojvode. Da poudari svojo hrvaško teorijo, nadaljuje Hauptmann, da se nahajajo Otmanje "na Srednjem Koroškem med Hrovačami pri Št. Lipšu, Hrovaško goro in Gosposvetskim poljem." (**Staroslovenska družba**, str. 84.) Leta 1134, torej v prvi polovici 12. stoletja, sestavljena darovalna listina pravi, da sta brata Rahvin (Rewinus, Rachwin) in Engilšalk (Engelschalchus) sezidala cerkev v Otmanjah ter jo podarila krškemu škofu, ker nista imela otrok. Daritev je izročil škofu njun pooblaščenec in sosed "libertinus Junic", ki je živel tudi v Otmanjah s svojima sinovoma Rapotom in Perom. Listina navaja priče v strogo stanovskem redu. Prvo so navedeni pod "liberi" visoki in svobodni plemiči, sledi Junik s svojima sinovoma in drugimi pričami, nato najvišji ministeriali, prvo salzburške nato krške škofije.

Ustanovitelja cerkve v Otmanjah, brata Rahvin in Engilšalk, ki sta jo tudi bogato obdarovala s svojimi posestvi, se imenujeta v papeški buli "nobiles". V skladu s tem najdemo Rahvina v listini iz leta 1111-1112 kot pričo sredi svobodnih plemičev, isto v listini iz leta 1123. Rahvin je bil torej svoboden plemič. (Die Herkunft der Kärntner Edlinge, str. 262.) Toda listina izdana med leti 1135 in 1143, torej potem ko je ustanovil z bratom cerkev ter ji daroval svoje premoženje, ga omenja na istem mestu kot omenja listina iz leta 1134 Junika, to je za svobodnim plemstvom vendar pred najvišjimi ministeriali. O tem sklepa Hauptmann takole: Ko je Rahvin izročil krški cerkvi vsa posestva, ohranil pa si samo pravico uživanja do svoje smrti, je socialno zdrknil od "nobiles" do libertinov. Še bolj značilen je bil padec Junikove družine. Čeprav je bil Junik pred ministeriali po svojem stanovskem položaju, se njegova sinova omenjata samo še med ministeriali. Ker je oče razdelil premoženje med oba sinova, je imel vsak premalo posesti, da bi še bil pred ministeriali. Tako sledita očetu libertinu sinova ministeriala.

Že ti primeri so zadostovali Hauptmannu, da je leta 1925 zapisal: "Vse kaže na to, da je treba raztegniti genealogijo karantanskih kosezov od varovanca in svobodnega kmeta nazaj vse do svobodnega plemiča — ali z drugimi besedami — da kosezi spočetka niso bili niti priviligirani podložniki, niti svobodni kmetje, temveč predstavniki karantanskega narodnega plemstva" (Karantanska Hrvatska, str. 310). Leta 1928 je temu dodal študijo o propadu alodov blejskih svobodnih posestnikov, ki se razvidi iz dokumentov brixenškega škofa Altvina (Altwin, Altwinus, Altvuinus), ki je škofoval od leta 1049 do leta 1097. Hauptmann imenuje vse te listine na kratko Altvinov kodeks in so bile priobčene v **Acta Tirolensia** (Innsbruck, 1886), njihovi regesti (vsebinski povzetki, z originalnim tekstom važnih mest) so tudi v tretji knjigi F. Kosovega **Gradiva**.

Vsak, ki na hitro preleti to Kosovo **Gradivo**, bo osupnil nad množico darovalnih listin, kjer prepuščajo lastniki iz "ljubezni do škofa" svoje premoženje brixenški škofiji. Seveda postane kmalu jasno, da gre za prisilno zaokroževanje Blejskega zemljiškega gospostva brixenške škofije, ne pa za darovanja iz spoštovanja ali ljubezni. Na to je opozoril tudi Hauptmann, blejsko gospostvo pa uporabil kot svoj dokaz o obstoju in propadanju slovenskega plemstva.

CARL VIPAVEC

ZA VSE PRAVNE ZADEVE SE PRIPOROČA

SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR

Simpson Towers 401 Bay St. Suite 2000 — EM4-4004
Podružnica: 770 Browns Line — New Toronto
Tel.: 255-7500

Buenos Aires, Septembra 1979.leta.

Uredništvu "Slovenske Države" !

V imenu uredniškega odbora lista "Smer v slovensko državo" Vam izrekam najprisrčnejše čestitke ob priliki 30-letnice izhajanja "Slovenske Države".

Časopis je s propagiranjem novega ideala o samostojni Sloveniji zarezal globoko brazdo v narodno politično mišljenje protikomunističnih beguncev pa tudi staronaseljencev in istočasno odprl svoje strani demokratičnemu razglabljanju o našem narodnem vprašanju.

Z željo, da bi bil časopis s svojo ravno in dosledno linijo nekak kažipot našim političnim strankam, da bi tako tudi one pravzele naš skupni - in edino pravilni - ideal o suvereni in mednarodno priznani slovenski državi, Vas, g.urednik, najlepše pozdravljamo in Vam želimo veliko uspeha pri nadalnjem delu!.

Za uredniški odbor "Smeri"
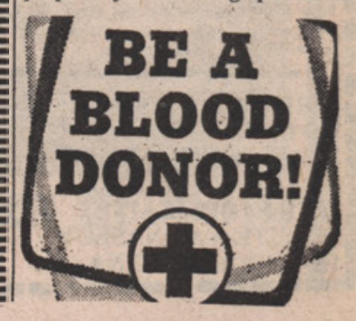
BUDA Stane